

■ † Κυριακὴ Γ' Ματθαίου

Ἡ ἀνυπολόγιστη προσφορὰ τῶν Νεομαρτύρων στὴν Ἐκκλησία καὶ τὸ Γένος*

Νεομάρτυρες λέγονται ὅσοι μαρτύρησαν μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς τὸ 1453.

Οἱ Νεομάρτυρες ἀρνήθηκαν νὰ ἀλλαξοπιστήσουν· ἄλλοι, ἐπειδὴ εἶχαν ἀλλαξοπιστήσει, ἐπέστρεφαν στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία· καὶ ἄλλοι ἀπὸ Μουσουλμᾶνοι γίνονταν Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, καὶ γι' αὐτὸ ὑποβάλλονταν σὲ διάφορα μαρτύρια καὶ τελικὰ ἀπέθνησκαν γιὰ τὸν Χριστό.

Τὸ Μαρτύριο καὶ ἡ ἡμέρα τοῦ Μαρτυρίου ἦταν σημαντικὰ γεγονότα γιὰ τὴν περιφέρεια ἐκεῖνη, γίνονταν ἐορταστικὲς ἐκδηλώσεις, ἦταν στὴν πραγματικότητα μιὰ διαμαρτυρία ἐναντίον τῶν Ὀθωμανῶν, ὑπόσχεση παραμονῆς στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ διαφύλαξη τῶν ἱερῶν καὶ ὁσίων τοῦ Γένους, καί, βεβαίως, ἦταν μιὰ ὑπόμνηση τῆς ἐλευθερίας.

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης (1749-1809) συγκέντρωσε ὅσα Μαρτυρολόγια Νεομαρτύρων κυκλοφοροῦσαν, καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ ἴδιος συνέταξε ἄλλα Μαρτυρολόγια, καὶ στὴν συνέχεια τὰ ἐξέδωσε σὲ βιβλίον ἐπονομαζόμενον «**Νέον Μαρτυρολόγιον**», με' ὑπότιτλο:

«**Ἡτοι Μαρτύρια τῶν νεοφανῶν Μαρτύρων, τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ τόπους μαρτυρησάντων, συναχθέντα ἐκ διαφόρων Συγγραφέων καὶ μετ' ἐπιμελείας ὅτι πλείστης διορθωθέντα, ἐν οἷς καὶ ἱκαναὶ Ἀκολουθίαι προσετέθησαν, παρὰ τοῦ ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου**».

Στὸ βιβλίον αὐτὸ καταγράφονται ἑκατὸ περί-

που Συναξάρια Νεομαρτύρων. **Μ**πορεί κανείς να άντιληφθῆ τὴν μεγάλη σημασία τους, ἀφοῦ οἱ τόποι ποῦ μαρτύρησαν οἱ Ἅγιοι αὐτοὶ καὶ ὅπου εὑρίσκονταν οἱ Τάφοι τους, ὑπῆρξαν, τοῦλάχιστον, ἑκατὸ πνευματικῆς ἐστῆς ποῦ τροφοδοτοῦσαν τὸν λαὸ μὲ δύναμη, ἀλλὰ καὶ ὑπόμνηση νὰ παραμείνουν πιστοὶ στὶς Παραδόσεις ποῦ εἶχαν παραλάβει. Ἦταν καὶ εἶναι ἑκατὸν πνευματικῆς ἀντιστάσεις ἐναντίον κάθε ἐκκοσμικεύσεως τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως.

Θὰ γίνῃ μὴ σύντομη παρουσίαση τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ποῦ θεωρῶ πολὺ σημαντικό, γιατί βοήθησε πολὺ στὴν διατήρηση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Ἐθνικῆς Αὐτοσυνειδησίας.

* * *

Σκοπὸς τοῦ βιβλίου εἶναι νὰ καταγραφοῦν οἱ Ὁμολογίες καὶ τὰ Μαρτύρια τῶν Νεοφανῶν Μαρτύρων καὶ νὰ γίνουν ἀνάγνωσμα ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς ποῦ βρίσκονταν κάτω ἀπὸ τὴν δουλεία τῶν Ὁθωμανῶν, σὲ μιὰ περίοδο πολὺ κρίσιμη, ὅπου παρατηροῦνταν πολλῆς ἀλλαξοπιστίας καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἀλλοιωνόταν ἡ ταυτότητα τῶν ὑποδούλων Ρωμηῶν.

Μέσα στὸ πλαίσιο αὐτό, σκοπὸς τοῦ βιβλίου ἦταν νὰ προτρέψῃ τοὺς Ρωμηοὺς νὰ ὑπομένουν τοὺς πολλοὺς πειρασμοὺς ποῦ ἀντιμετώπιζαν, νὰ παραμείνουν σταθεροὶ στὴν πίστη τους στὸν Χριστὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία, νὰ ἐπιστρέψουν στὴν Ἐκκλησία ὅσοι εἶχαν ἀρνηθῆ τὸν Χριστὸ καὶ ἀλλαξοπίστησαν καὶ ἀκόμη νὰ μαρτυρήσουν γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. **Π**ρόκειται γιὰ ἓνα σάλπισμα πνευματικῆς ἐλευθερίας, ποῦ δινόταν μέσα ἀπὸ τὰ σπλάγγνα τῆς Ρωμηοσύνης καὶ ὄχι ἔξω ἀπὸ αὐτήν.

Συνήθως κάνουμε λόγο γιὰ τὴν συμβολὴ τῶν *διαφωτιστῶν* στὴν ἐξέγερση τῶν ὑποδούλων Ρωμηῶν. **Κ**αὶ αὐτοὶ ἔπαιζαν ἓναν ρόλο, μεταξὺ τῶν λογίων, ἀλλὰ ποτὲ δὲν πρέπει νὰ παραβλέπουμε τὴν σημαντικὴ προσφορὰ τῶν Νεομαρτύρων, καθὼς καὶ τοῦ βιβλίου αὐτοῦ τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου ποῦ ἦταν μὴ οὐσιαστικὴ συμβολὴ στὸ νὰ διαφυλαχθῆ ἡ πνευματικὴ ἐλευθερία καὶ ἡ αὐτοσυνειδησία τῶν Ρωμηῶν. **Γ**ιὰτί, ἂν δὲν προηγῆτο ὁ ἀγώνας τῶν Νεομαρτύρων, οἱ λόγοι δὲν θὰ εὔρισκαν ἀνταπόκριση στὰ λαϊκὰ στρώματα.

Ὅταν διαβάσῃ κανεὶς τὰ Συναξάρια τῶν Νεομαρτύρων, ἐκπλήσσεται ἀπὸ τὸ «πνεῦμα» ποῦ διακατεῖχε τοὺς Χριστιανοὺς αὐτοὺς, ποῦ προέρχονταν ἀπὸ ὅλα τὰ Βαλκάνια καὶ ἀγωνίσθησαν μὲ τὸν τρόπο τους, δέχθηκαν νὰ μαρτυρήσουν παρὰ νὰ χάσουν τὴν πνευματικὴ τους ἐλευθερία, τὸ ὁποῖο τοὺς ξεχωρίζει σαφέστατα ἀπὸ τοὺς ἥρωες τῆς Πατρίδος. **Οἱ** Νεομάρτυρες ἦταν ἐμποτισμένοι ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐνῶ οἱ ἥρωες ἀγωνίζονταν γιὰ κάποιο ὑψηλὸ ἰδανικὸ.

Κατὰ τὴν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἔλθῃ πλούσια στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ στὴν συνέχεια διαπορθμευθῆ καὶ στὸ σῶμά του, τότε ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ μαρτυρήσῃ γιὰ τὸν

Χριστό, ἀπὸ ἐσωτερικὴ πληρότητα καὶ ἀγάπη καὶ μπορεῖ νὰ ὑπομείνῃ τὰ βασιανιστήρια. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι τῆς πληρώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα προηγείται ἡ Ἦσυχαστικὴ Ζωή, καὶ ἀκολουθοῦν ἡ μαρτυρία καὶ τὰ Μαρτύρια.

Τὸ «Νέον Μαρτυρολόγιον» εἶναι γεμᾶτο ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα ποὺ διακατεῖχε τοὺς ὀσίους Ἀσκητές, τοὺς Μάρτυρες καὶ τοὺς μεγάλους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας.

Στὴν ζωὴ τῶν Νεομαρτύρων βλέπει κανεῖς τὴν εὐαγγελικὴ ἄσκηση, διάφορα στοιχεῖα τῆς Ἦσυχαστικῆς Παραδόσεως, καὶ τὴν ἐμπειρία τῆς θεᾶς τοῦ Θεοῦ, τῆς Παναγίας καὶ τῶν Ἁγίων.

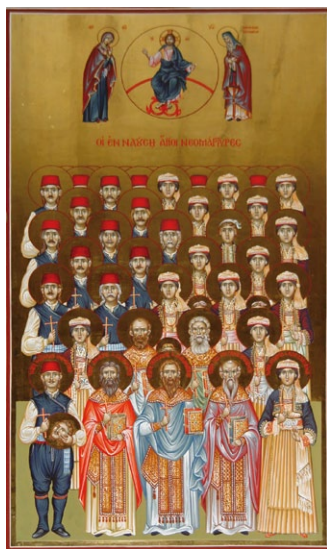
Στὰ Συναξάρια αὐτὰ συναντᾶ κανεῖς τὴν σωστὴ πνευματικὴ καθοδήγηση ποὺ λάμβαναν οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ διαφόρους Ἁγίους πνευματικούς Πατέρες, οἱ ὁποῖοι τοὺς συνιστοῦσαν τὸ Μαρτύριο·

■ **βλέπει** τὴν ἀτμόσφαιρα ποὺ διακατεῖχε τοὺς Μάρτυρες, δηλαδὴ τὴν προσευχὴ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλόν», τὴν νοερὰ καρδιακὴ προσευχὴ, τὴν ἔλευση τῆς εὐχῆς στὴν καρδιά, τὸν φωτισμὸ τοῦ νοός· **τὴν** ἔκσταση, ὡς ἀρπαγὴ τοῦ νοός· **τὴν** δίψα τοῦ Μαρτυρίου, τὰ μαρτύρια μὲ ἔκσταση, ὥστε νὰ μποροῦν νὰ βαστάσουν τοὺς πόνους τῶν βασάνων· **τὴν** ἔκφραση τῆς μετανοίας τῶν ἤδη ἀλλαξοπισθέντων μὲ τὸ Μαρτύριό τους· **τὴν** ἔλλαμψη στὸ σῶμα ὑπὸ τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, τὴν συνανάκραση σώματος καὶ Φωτός, τὴν θέωση· **τὸν** φωτισμὸ τοῦ χώρου τῆς φυλακῆς ἀπὸ κάποιο ἄλλο Φῶς· **τὰ** ἐκδηλούμενα διάφορα σημεῖα κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ Μαρτυρίου· **τὴν** ἐμφάνιση τῶν Ἁγίων μέσα στὸ Φῶς· **τὴν** ἔλλαμψη τῶν Λειψάνων τῶν Μαρτύρων· **τὰ** διάφορα θαύματα ποὺ γίνονταν μετὰ τὸ Μαρτύριο κλπ.

Τὸ «Νέον Μαρτυρολόγιον» εἶναι ἓνα Συναξάριο ποὺ δείχνει τὸ «πνεῦμα» ποὺ διακατεῖχε τοὺς Νεομάρτυρες ποὺ ἦταν τὸ ἴδιο τὸ «πνεῦμα» τῶν ἀρχαίων Ἀσκητῶν καὶ ἀρχαίων Μαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι ἦταν μέτοχοι τοῦ Παναγίου Πνεύματος καὶ ὀδηγοῦντο ἀπὸ αὐτὸ στὸ Μαρτύριο.

* * *

Πέρα ἀπὸ τοὺς βίους τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων, μεγάλη σημασία ἔχει καὶ τὸ «Προοίμιο» τὸ ὁποῖο συνέγραψε ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης στὴν ἀρχὴ τοῦ βιβλίου. **Φαίνεται** ὅτι ὁ Ἅγιος ἐμπνεύσθηκε πολὺ ἀπὸ τὰ θαυμαστὰ μαρτύρια αὐτῶν τῶν εὐλογημένων ἀνθρώπων καὶ καρπὸς τῆς ἐμπνεύσεώς του ἦταν αὐτὸ τὸ θαυμάσιο πρᾶγματι «Προοίμιο».

Στὴν ἀρχὴ τοῦ «Προοιμίου», ὁ Ἅγιος Νικόδημος δοξάζει τὸν Θεὸ ἡ ἐνέδειξε τόσους Νεομάρτυρες κατὰ τὴν δύσκολη αὐτὴ περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας **«ὕποκάτω εἰς τὸν σκληρὸν ζυγόν, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν νῦν κρατούντων... Οἱ ὅποιοι, διὰ τὰ νὰ φυλάξουν τὴν ἐλευθερίαν, καὶ εὐγένειαν τῆς Χριστιανικῆς ἡμῶν πίστεως, κατεφρόνησαν πλοῦτον, δόξαν, ἡδονάς, καὶ κάθε ἄλλην σωματικὴν ἀπόλαυσιν, καὶ παρέδωκαν προθύμως τὸν ἑαυτὸν τοὺς εἰς θάνατον».**

Καὶ μάλιστα, αὐτὸ τὸ ἔκαναν μὲ χαρὰ σὲ μιὰ περίοδο ποὺ ἔλλειψε ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ἡσθένησε ἡ πίστη καὶ λιγότευσε ἡ ἐλπίδα. **Π**ρέπει νὰ δοξασθῇ ὁ Θεός, γιὰ αὐτὸ εἶναι ἓνα θαῦμα **«παρόμοιον σὰν τὰ βλέπη τινὰς μέσα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ χειμῶνος, ἔαρινὰ ἄνθη, καὶ τριαντάφυλλα· μέσα εἰς τὴν βαθυτάτην νύκτα, ἡμέραν καὶ ἥλιον· μέσα εἰς τὸ ψηλαφητὸν σκότος, φῶτα λαμπρότατα· ἐν καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας, τὰ βλέπη ἐλευθερίαν· καὶ ἐν καιρῷ τῆς τωρινῆς ἀσθενείας, ὑπερφυσικὴν δύναμιν».**

Ἔπειτα, καταγράφει τὰ πέντε αἴτια, γιὰ τὰ ὅποια ὁ Θεὸς ἀνέδειξε τοὺς Νεομάρτυρας κατὰ τὴν διάρκεια τῆς δουλείας. **Γ**ράφει:

«Εἰδὲ καὶ ἐρωτᾷ τινὰς, διὰ ποῖα αἴτια εὐδόκησεν ὁ Θεὸς τὰ γίνωνται οὗτοι οἱ νέοι Μάρτυρες εἰς τοὺς τωρινούς καιρούς; Ἀποκρίνομαι, ὅτι διὰ πέντε τινά: α'. διὰ τὰ ἦναι ἀνακαινισμὸς ὅλης τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως. β'. διὰ τὰ μένουν ἀναπολόγητοι ἐν τῇ Ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως οἱ ἀλλόπιστοι. γ'. διὰ τὰ ἦναι δόξα μὲν καὶ καύχημα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἔλεγχος δὲ καὶ κατασχύνη τῶν ἑτεροδόξων. δ'. διὰ τὰ ἦναι παράδειγμα ὑπομονῆς εἰς ὄλους τοὺς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς ποὺ τυραννοῦνται ὑποκάτω εἰς τὸν βαρὺν ζυγὸν τῆς αἰχμαλωσίας. ε'. δὲ καὶ τελευταῖον, διὰ τὰ ἦναι θάρρος, καὶ παρακίνησις εἰς τὸ νὰ μιμηθοῦν διὰ τοῦ ἔργου τὸ μαρτυρικὸν τοὺς τέλος, καὶ ὅλοι μὲν οἱ Χριστιανοὶ οἱ κατὰ περίστασιν εἰς τὸ μαρτυρῆσαι ἀναγκαζόμενοι. Ἐξαιρέτως δὲ καὶ μάλιστα, ὅσοι ἔφθασαν τὰ ἀρνηθοῦν πρότερον τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν».

Ἦστερα ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη τῶν πέντε αὐτῶν αἰτίων, ἐγκωμιάζει τοὺς ἀθλητὲς καὶ Μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ, **«τὰ γλυκύτατα πᾶσι Χριστιανοῖς καὶ πράγματα, καὶ ὀνόματα, τοῦ ἐπουρανίου Βασιλέως παρεμβολὴ καινὴ, καὶ γεναιότατον στράτευμα...»** τὸν ὀνομάζει ἀγγέλους, διότι νίκησαν τὸν ἀσώματο διάβολο ὡς ἀσώματοι ὄντες· **φ**ωστῆρες ποὺ ἔλαμψαν μὲ τὶς ἀκτίνες τοῦ μαρτυρίου **«ἀνάμεσα εἰς τὴν βαθεῖαν ταύτην νύκτα καὶ ψυχρότητα τῆς αἰχμαλωσίας»** καὶ λάμπουν **«εἰς τὰς διανοίας τῶν Ὁρθοδόξων τρανώτερον τὸ φῶς τῆς θεογνωσίας»**· **π**οταμούς, διότι **«μὲ τὴν πλημμύραν τῶν αἱμάτων»** τοὺς κατεβύθισαν **«τὴν πλάνην τῶν ἀλλοπίστων· ἰατροῦς, διότι θεραπεύουν μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὶς ἀσθένειες τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος αὐτῶν ποὺ τοὺς ἐπικαλοῦνται μὲ πίστη· πύργους τῆς εὐσεβείας, φύλακας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, μυρίνοια ἄνθη καὶ ρόδα τοῦ Παραδείσου, προστάτας, βοηθοὺς καὶ σωτῆρας τῶν Ὁρθοδόξων».**

Στὸ τέλος δὲ ζητᾶ τίς πρεσβεῖες τοὺς πρὸς τὸν Θεό, γιὰ νὰ γίνῃ ἴλεως γιὰ τίς ἁμαρτίες.

* * *

Νομίζω εἶναι καλὸ νὰ γραφοῦν μερικὰ ἐνδιαφέροντα σημεῖα ἀπὸ τὸ σημαντικό αὐτὸ «Προοίμιο» τοῦ ἁγίου Νικοδήμου, γιὰτὶ συνδέονται μὲ τὸ θέμα ποὺ θίγουμε στὴν ἐνότητα αὐτὴ καὶ σχετίζονται μὲ τὴν μεγάλη προσφορά τῆς Ἐκκλησίας, καὶ διὰ τῶν Νεομαρτύρων, στὴν διάσωση τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, ἀλλὰ καὶ τοῦ Γένους σὲ μιὰ περίοδο κρίσιμη, κατὰ τὴν περίοδο τῆς δουλείας στοὺς Ὀθωμανούς.

■ **Οἱ** Νεομάρτυρες κήρυτταν ὅτι ἡ πίστη τοῦ Χριστοῦ ἦταν ἀπλανής καὶ ἀληθινὴ καὶ ὁμολογοῦσαν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς ἀληθινός, ἂν καὶ ἦταν *«γεννηθέντες καὶ ἀνατραφέντες, ἀνάμεσα εἰς τὰ πλήθη τῶν ἁλλοπίστων, τελευταῖον, ἐνώπιον τῶν ἰδικῶν τους ἡγεμόνων, καὶ κριτῶν, μὲ μεγάλην ἀνδρείαν»*. **Τὴν** δὲ ὁμολογία τους ἐβεβαίωσαν *«μὲ τὰ διάφορα θαύματα, τὰ ὅποια ἐνήργησε δι' αὐτῶν ὁ Θεός, τόσον ἐν τῷ καιρῷ τοῦ Μαρτυρίου των, ὅσον καὶ μετὰ τὴν τοῦ Μαρτυρίου των τελείωσιν»*. **Ὅλα** αὐτὰ ἦταν γεγονότα κοινωνικά, ποὺ γίνονταν γνωστὰ σὲ ὁλόκληρες περιφέρειες καὶ ἐνεργοῦσαν ἀποτελεσματικὰ στὶς καρδιές τῶν ὑποδούλων Ρωμηῶν.

■ **Ἄλλο** σημεῖο εἶναι ὅτι οἱ Νεομάρτυρες, μὲ τὸ Μαρτύριό τους, συνιστοῦσαν στοὺς Χριστιανοὺς νὰ κάνουν ὑπομονὴ στὰ βάσανα ποὺ ἀντιμετώπιζαν καὶ νὰ μὴ ἐγκαταλείψουν τὴν πίστη τους στὸν Χριστό.

Βάζοντας ὁ Ἅγιος Νικόδημος τοὺς Νεομάρτυρες νὰ ὁμιλοῦν ἐκεῖνοι, γράφει:

*«Ἀδελφοί μας Χριστιανοί. Ἀδελφοί μας ἀγαπητοί, καὶ παμπόθητοι. Ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ ἐκλεκτός, καὶ περιούσιος, λάβετε παράδειγμα ὑπομονῆς τῶν θλίψεων ποὺ δοκιμάζετε, καὶ ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς συναδελφούς σας. Ἡμεῖς, διὰ νὰ ὑπομείνωμεν ἀνδρείως διὰ τὸν Χριστὸν τὰ παρὰ τῶν ἁλλοπίστων διάφορα μαρτύρια, κληρονομήσαμεν μίαν Βασιλείαν αἰώνιον, καὶ συναριθμήθημεν μὲ τοὺς παλαιούς, καὶ Ἁγίους Μάρτυρας. **Καὶ** ἐσεῖς, ἂν ὑπομένετε μετὰ εὐχαριστίας, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ,*

τοὺς δαρμούς, τὰς φυλακάς, τὰς ἀλύσεις, τὰς ἀγγαρείας, τὰς ζημίας, τὰ ἀνυπόφορα δοσίματα, καὶ τὰ ἄλλα βάσανα ποὺ σᾶς κάμνουν οἱ νῦν κρατοῦντες, βέβαια ὡς Μάρτυρες τῆ ποιαιρέσει λογιζέσθε κοντὰ εἰς τὸν Θεόν».

Καὶ πιὸ κάτω τοὺς συνιστᾶ νὰ μὴ ἀλλοξοπιστήσουν, καίτοι εὐρίσκονται ἐν μέσῳ λύκων:

«Φυλαχθῆτε, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί μας, φυλαχθῆτε διὰ ἀγάπην Θεοῦ καὶ διὰ τὴν σω-

θηρίαν τῶν ψυχῶν σας, νὰ μὴ σᾶς κλέβουν τὸν θησαυρὸν τῆς Ἁγίας σας Πίστεως, τῆς Ὁποίας ὅλος ὁ Κόσμος μὲ ὄλας του τὰς δόξας, καὶ ἀναπαύσεις, καὶ τὰ βασίλεια, δὲν εἶναι ἀντάξιος. Ἐνθυμηθῆτε πὼς ὁ Δεσπότης μας Χριστός, ποὺ σᾶς ἔβαλεν σὰν τὰ πρόβατα ἀνάμεσα εἰς τὰ ἀνήμερα θηρία, σᾶς ἔδωκε τοιαύτην παραγγελίαν, νὰ ἦσθε φρόνιμοι σὰν τὸ φίδι».

Καὶ κατωτέρω γράφει:

«Φυλαχθῆτε νὰ μὴν ἀρνηθῆτε τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν σας, καὶ νὰ ὁμολογήσετε τὴν ἐκείνων θρησκείαν. **Μὴ** τυφλωθῆτε τόσον, ποὺ νὰ προτιμήσετε τὸ σκότος ἀπὸ τὸ Φῶς· **τὸ** ψεῦδος ἀπὸ τὴν Ἀλήθειαν· **τὸ** χαλκοῦν καὶ κάλπικον νόμισμα ἀπὸ τὸ καθαρὸν καὶ δοκιμασμένον μάλαγμα· **τὸ** γυαλί καὶ ἄτιμον χαλίκι ἀπὸ τὸ ἀτίμητον πετράδι· **μὲ** ἓναν λόγον, τὸν ἄδην ἀπὸ τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν κόλασιν ἀπὸ τὸν Παράδεισον· **μὴ** τὸ καταδεχθῆτε ποτέ, μὴ, νὰ ἀφήσετε τὴν ἀγιωτάτην Πίστιν σας, ἣτις κάμνει ἐκείνους ποὺ τὴν πιστεύουν, ἀπὸ ἀνθρώπους Ἀγγέλους· ἀπὸ ἐπιγεῖους οὐρανίους· ἀπὸ ὑλικούς, υἱοὺς Θεοῦ κατὰ χάριν, λαμπροτάτους ἡλίου, κληρονόμους τῆς Οὐρανῶν Βασιλείας. **Καὶ** ἀπλῶς εἰπεῖν, μὴ τὸ στέρξετε ποτέ, ποτέ ἀδελφοί, νὰ ἀρνηθῆτε τὸν πρῶτον, τὸν γλυκύτατον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ἀληθινὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεόν, δι' οὗ ἐκτίσθησαν ὅλα τὰ πάντα, οὐράνια, ἐπίγεια, καὶ καταχθόνια, τὸν Πλάστην σας· τὸν προνοητὴν σας· τὸν πατέρα σας· τὸν εὐεργέτην σας· τὸν σωτῆρα σας· τὸν διδάσκαλόν σας· Ὅστις ἐγένετο ἄνθρωπος, καὶ ἔπαθε, καὶ σταυρώθηκε, καὶ ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη διὰ τὴν σωτηρίαν τὴν ἐδικὴν σας· Ὅστις σᾶς ἔπλυνε μὲ τὸ θεῖον Του Βάπτισμα· σᾶς ἔθρεψε μὲ τὸ Σῶμά Του· σᾶς ἐπότισε μὲ τὸ Αἷμά Του· Ὅστις σᾶς ἐξαγόρασεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ διαβόλου· σᾶς ἐλύτρωσεν ἀπὸ τὴν κόλασιν· καὶ σᾶς ἔκαμε κληρονόμους τῆς Βασιλείας Του· ἄλλ' οὐδὲ μὲ λόγον ψιλὸν νὰ στέρξετε, ἀλλ' οὐδὲ μὲ νεῦμα μόνον ἀπλοῦν, νὰ φανῆτε πὼς ἀρνεῖσθε τὸν Χριστόν, καὶ δέχεσθε ἄλλην θρησκείαν, κἂν μυρία βάσανα σᾶς κάμουν, κἂν χιλίους θανάτους σᾶς δώσουν· διὰ τι καὶ ὁ ψιλὸς ἐκεῖνος λόγος, καὶ τὸ ἀπλοῦν ἐτοῦτο νεῦμα, σᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὸν Χριστόν, καὶ τὴν Βασιλείαν Του, καὶ σᾶς καταδικάζουν εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν».

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος, διὰ τῶν Νεομαρτύρων, ἐνθαρρύνει τοὺς ὑποδούλους Ρωμηοὺς νὰ μὴ φοβηθοῦν ἀπὸ τὶς ἀπειλὰς τῶν τυράννων:

«**Μὴ** σᾶς φοβίζουν ἀδελφοί, τὰ ἄγρια πρόσωπα τῶν τυράννων, οὔτε τὸ πλῆθος αὐτῶν, οὔτε ἡ φωναῖς τους, οὔτε οἱ φοβέραις τους. **Μὴ** σᾶς φοβίσουν ἡ πληγαῖς, ἡ σπάθαις, ἡ ἀλυσίδες, ἡ φυλακαῖς. **Μὴ** σᾶς φοβίζουν ἡ φούρκαις, τὰ τζεγγέλια, ἡ πυρκαϊαῖς».

■ Γνώρισε ὁ Ἅγιος Νικόδημος, ὅτι ὑπῆρχαν πολλοὶ ποὺ εἶχαν ἀλλαξοπιστήσει, δηλαδὴ ἀρνήθησαν τὸν Χριστό, καὶ ὑπεδέχθησαν τὸν Μουσουλμανισμό καὶ ἔτσι ἀπέκτησαν δόξες, τιμές, ἀξιώματα, πλοῦτο, ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς.

Ὁ Ἅγιος εἶχε σαφῆ γνώση, ὅτι μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἔρριψαν τὸν Σταυρὸ

τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔλαβαν τὸ «χάραγμα» ποὺ τοὺς «ἔδωκε τὸ θηρίον, δηλαδὴ ὁ διάβολος, καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, δηλαδὴ ὁ ἀρχηγὸς τῆς θρησκείας τῶν ἀλλοπίστων».

Ἐδῶ φαίνεται καθαρά, ὅτι τὸ **χάραγμα τοῦ ἀντιχρίστου** δὲν εἶναι κάτι ἐξωτερικό, ἀλλὰ εἶναι ἡ ἄρνηση τοῦ Χριστοῦ καὶ προσκύνηση τοῦ διαβόλου, μετὴν ἀποδοχὴ ἄλλης θρησκείας.

Γι' αὐτὸ, χρησιμοποιώντας τὰ στόματα τῶν Νεομαρτύρων, τοὺς συνιστᾶ νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ ἐπιστρέψουν στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, μετὰ πραγματικὴ με-

τάνοια καὶ κυρίως μετὰ τὸ μαρτύριό τους. **Γ**ράφει:

«Σὰς παρακινουῦμεν λοιπόν, ἀδελφοί, νὰ μιμηθῆτε ἡμᾶς τοὺς ὁμοιοπαθεῖς ἀδελφούς σας, καὶ νὰ πιασθῆτε δεῦτερον εἰς τὸν πόλεμον μετὰ τὸν ἐχθρὸν ποὺ σᾶς νίκησε, καὶ νὰ μὴ τὸν ἀφήσετε πλέον ἕως ὅπου κατὰ κράτος νὰ τὸν νικήσετε· **τὸ** λέγομεν καθαρώτερον·

• **α'**. Πρέπει νὰ ὑπάγετε εἰς κανένα Πνευματικὸν ἔμπειρον, καὶ ἐνάρετον, νὰ ἐξομολογηθῆτε τὴν ἄρνησιν ποὺ ἐκάματε, καὶ ὅλας τὰς λοιπὰς ἀμαρτίας σας· φανερόντες εἰς αὐτὸν καὶ τὸν σκοπὸν ποὺ ἔχετε διὰ τὸ Μαρτύριον· **β'**. Νὰ ζητήσετε νὰ λάβετε τὴν δευτέραν χρίσιν τοῦ Ἁγίου Μύρου, κατὰ τὴν διάταξιν τῆς Ἐκκλησίας μας· **γ'**. Νὰ τραβηχθῆτε εἰς ἕνα μέρος ἡσυχον, καὶ ἐκεῖ καθήμενοι νὰ παρακαλέσετε τὸν Θεὸν μετὰ νηστείαν, ἀγρυπνίαν, καὶ δάκρυα, διὰ νὰ γένη ἴλεως εἰς τὸ μέγα σφάλμα ποὺ ἐκάματε· καὶ μάλιστα διὰ νὰ ἀνάψῃ τὴν θείαν του ἀγάπην εἰς τὴν καρδίαν σας, καὶ νὰ σᾶς ἐνδυναμώσῃ εἰς τὸ Μαρτύριον, διὰ νὰ κατασχύνετε τὸν διάβολον, καὶ τοὺς ὑπηρέτας του· **δ'**. Νὰ κοινωνήσετε τὰ θεῖα Μυστήρια μετὰ κατάνυξιν καὶ εὐλάβειαν. **Καὶ ε'**. Ὑστερα ἀπὸ ὅλα ταῦτα, νὰ σηκωθῆτε νὰ ὑπάγετε εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ὅπου ἠρνήθητε τὸν Χριστὸν πρότερον, καὶ ἐκεῖ νὰ ἀρνηθῆτε τὴν θρησκείαν ἐκείνην ποὺ ἐδέχθητε, καὶ νὰ ὁμολογήσετε τὴν Πίστιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ταύτῃ νὰ χύσετε τὸ αἷμα σας, καὶ νὰ ἀποθάνετε· ἔτζη ἐκάμαμεν ἑμεῖς, καὶ μετὰ τὴν Χάριν τοῦ Χριστοῦ ἐνίκησαμεν· ἔτζη νὰ κάμετε καὶ ἐσεῖς διὰ νὰ νικήσετε».

■ **Τὸ** ἐκπληκτικὸ σημεῖο ἀπὸ τὸ «Προοίμιο» τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου εἶναι ἡ προτροπὴ του, διὰ στόματος τῶν Νεομαρτύρων, πρὸς τοὺς ἀρνηθέντες τὸν Χριστὸν νὰ προχωρήσουν πρὸς τὸ Μαρτύριον: **«**Τρέχετε, τρέχετε λοιπόν, ἀδελφοί, διὰ νὰ φυλάσσετε τὸν ποθοῦμενον· δράμετε, δράμετε, διὰ νὰ μὴ φύγῃ τὸ κυνήγι ἀπὸ τὰς χεῖρας σας· ἀγωνισθῆτε, ἀγωνισθῆτε, διὰ νὰ μὴ σᾶς πάρουν ἄλλοι τὸν Στέφανον».

Μάλιστα τούς διαβεβαιώνει, ότι μόλις θα εισέλθουν στο Μαρτύριο με πίστη για να κηρύξουν τὸ Ὄνομα τοῦ Χριστοῦ «*ἐνώπιον τῶν ἀλλοπίστων*», τότε ὁ Θεὸς «*θα στείλει μυστικῶς, καὶ ἀοράτως τὴν θείαν Του Χάριν καὶ βοήθειαν, διὰ τὴν σᾶς παρηγορήσῃ, καὶ τὴν σᾶς ἐνδυναμώσῃ εἰς τὸ Μαρτύριον*».

■ **Σ**ὲ ἓνα σημεῖο τοῦ «Προοιμίου» του Ὁ Ἅγιος Νικόδημος λέγει, ὅτι με τούς Νεομαρτυρες χαίρεται ἡ Ἐκκλησία, γιατί ὅσο περνᾷ ὁ καιρὸς αὐξάνονται τὰ νέα παιδιά της. **Κ**αὶ γράφει: **Ἡ** Ἐκκλησία «*αὐξάνει τὴν χαρὰν της...*

ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος (1794) εἰς διάστημα ἐννέα μηνῶν, εἶδεν, ὅτι ἦνθισαν εἰς τὸν νοητὸν της παράδεισον, ὡς ρόδα ἐρυθρά, καὶ εὖσσμα, πέντε νέοι Μάρτυρες, ἐν διαφόροις τόποις ἀθλήσαντες». **Ἡ** δόξα τῆς Ἐκκλησίας φαίνεται κυρίως σὲ χρόνους μαρτυρικούς, μέσα στους διωγμούς καὶ ὄχι τόσο σὲ περίοδο ἐξωτερικῆς εἰρήνης καὶ ἐλευθερίας.

* * *

Γενικά, ὄχι μόνον τὸ «Προοίμιον», ἀλλὰ καὶ ὅλο τὸ περιεχόμενο τῶν Μαρτυρολογίων τῶν Νεομαρτύρων εἶναι θαυμαστὸ καὶ μεγάλη προσφορὰ στοὺς Ρωμηοὺς ποὺ ἦταν κάτω ἀπὸ τὴν τουρκικὴ σκλαβιά.

Εἶναι ἀνυπολόγιστη προσφορὰ τῶν Νεομαρτύρων στὸ Γένος, ἀλλὰ καὶ σημαντικὴ ἢ προσφορὰ τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου μετὰ τὸ βιβλίον μετὰ τὰ Συναξάρια τῶν Νεομαρτύρων καὶ τὴν συγγραφὴ τοῦ καταπληκτικοῦ «Προοιμίου».

□

(*) Ἐφημ. «Ἐκκλησιαστικὴ Παρέμβαση» Ναυπάκτου, τεῦχος 317/Δεκέμβριος 2022, σελ. 8-9. **Τ**οῦ Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου.
● Ἐπιμέλ. ἡμετ.